

► **Vrienden bekommeren zich om rustplaats Soerenseweg**

Iconische begraafplaats Apeldoorn naar hoger plan

De entreepoort van de begraafplaats aan de Soerenseweg is een iconisch stukje Apeldoorn. Maar het terrein erachter lag er – rijksmonument of niet – een tijd niet zo fraai bij. Vrijwilligers brachten al verbetering, een stichting gaat nu proberen deze rustplaats nog mooier te maken. En wie weet levendiger.

Johannes Rutgers
Apeldoorn

André Staal is een van de mensen die zo'n tien jaar geleden besloten de handen uit de mouwen te steken. „De toegankelijkheid en het onderhoud hielden nogal te wensen over. Slechte paden, te weinig snoeien.“ Onder aanvoering van Hans Kaal ging een groep onder meer onkruid weghalen en gedenkstenen ondoen van aanslag. Dat groeide uit naar herstel, zoals het opnieuw schilderen van letters op grafstenen en reparatie van zerken.

Nu is die betrokkenheid van inwoners omge-

zet in een vriendenstichting. Het voordeel daarvan is dat er één organisatie is die alles overziet. Want er kan meer op de begraafplaats dan je misschien in eerste instantie zou denken. Zo heeft natuurorganisatie IVN een eigen wandelroute over het terrein van 16 hectare en er zijn publieke (herdenkings)activiteiten gehouden.

Misschien is er nog wel meer mogelijk, vertelt Staal. „Een theeschenkerij is zelfs wel eens genoemd, of kleine voorzieningen voor kinderen. De vraag is wat je hier allemaal moet willen, maar in elk geval wordt er over nagedacht. In de gebouwtjes zou je lezingen kunnen houden.“

Boek lezen

De parkachtige opzet nodigt hoe dan ook uit tot een wandeling of ander bezoek, zelfs als je geen directe aanleiding hebt. Dat past bij deze tijd, weet Ben Mouw, voorzitter van het Erfgoedplatform Apeldoorn. „Vroeger brachten mensen een overledene weg, liepen het hek uit en

kwamen niet meer terug. Of hooguit nog eens voor een bezoekje aan het graf. Tegenwoordig zijn begraafplaatsen veel meer ook plekken om gewoon te verblijven.“ Staal knikt. „Dan zie je iemand er- gens achterin gewoon een boek lezen op een bankje. Dat kan prima hier.“

Overwoekerd

De stichting heeft goed zicht op wat er aan beheer zou moeten gebeuren. Ze denkt daarover mee en doet voorstellen aan de gemeente. Zelf gaat ze in elk geval verder met op orde brengen van de basis, zoals duidelijke informatievoorziening. Daarna is er hoe dan ook werk genoeg: er zijn hier duizenden graven. Waarvan sommige overwoekerd zijn, weggezaakt of volledig aan het oog onttrokken door een tapijt van mos.

Daardoor dreigde de dekplaat van het graf van Christiaan Geurts (bekende eigenaar van een molencomplex) al eens onopgemerkt te verdwijnen. De vrijwilligers voorkwamen het. De stichting wil nu structureel gaan bewaken dat graven van mensen die een duidelijke

rol in de geschiedenis van Apeldoorn hebben gespeeld, geruimd worden. Staal zet zich er graag voor in. „Het intrigeert me gewoon. Ik ben een bijna-buurman; ik woon hier vlakbij aan de Schuttersweg. Het graf van mijn ouders bevindt zich hier, en ik heb affiniteit met genealogie. Bovendien liggen hier meerdere bekende Apeldoorners.“ Wegerif, de familie Walter, Tutein Nolthenius, Talens, Houfjes, sommen Mouw en Staal op. „Niet alleen notabelen hoor; ook fabrieksarbeiders. Hoe dan ook een stuk geschiedenis van Apeldoorn, dat moet je niet laten verdwijnen.“

En om nog meer redenen verdient de begraafplaats het om in ere te worden gehouden, zegt Mouw. De structuur, de poort, flora en fauna, de historie.

De gemeente is blij met de komst van de vriendenstichting. Die nuttig werk doet en als centraal aanspreekpunt kan dienen, zegt een woordvoerder. Zelf houdt de gemeente het groot onderhoud. Zo gaat ze nog dit jaar opnieuw een aantal paden onderhanden nemen.

Eerste begrafenis was een heel bijzondere

De begraafplaats Soerenseweg kent een opmerkelijke start. Over de oprichting werd aan het eind van de 19de eeuw gesproken, een tijd waarin Apeldoorn volop in ontwikkeling was. Onder leiding van burgemeester Jacob Adriaan van Hasselt kwam er een Hbs, er waren nieuwe spoorverbindingen, de Parkenbuurt ontstond. Van Hasselt overleed in 1897 plotseling, drie dagen voor zijn 25-jarig jubileum als burgervader zou worden gevierd. Op 12 mei werd hij onder overweldigende belangstelling begraven aan de Soerenseweg. Als eerste op de nieuwe begraafplaats waarover hij zelf had vergaderd. Pas tweeënhalf jaar later zou de tweede persoon hier een laatste rustplaats krijgen en kort daarna was de officiële ingebruikname. Het graf van Van Hasselt heeft nog altijd een prominente plek in het middenpad tegenover de ingang.

◀ Ben Mouw (links) en André Staal zetten zich in om de begraafplaats-met-de-poort in ere te houden. FOTO: MAARTEN SPANSH

Tegenwoordig zijn begraafplaatsen veel meer ook plekken om gewoon te verblijven

Ben Mouw
Erfgoedplatform Apeldoorn

SCAN DE QR-CODE

Ga naar destentor.nl/video en probeer de sfeer op de 120-jarige begraafplaats